HECE TAŞLARI

34

aylık şiir dergisi

On5aralık2017

elektronik haberleşme adresi hecetaslaridergisi@gmail.com

BU SAYIDA

Sıtkı CANEY / Prof. Dr. Mehmet NARLI / Ahmet EFE / Ekrem KAFTAN /
Fahri HOŞAP / Afak ŞIHLI / Ahmet Süreyya DURNA /
Ramazan AVCI / Qeşem İSABEYLİ / Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU /
Habil YAŞAR / Cahit CAN / Tayyib ATMACA

ELLİ BEŞ BASAMAK

Bin dokuz yüz altmış iki yılında, topraktan dünyaya sürgüne çıktım, nerde körpe yaydım kenger kanattım, meşe diplerinde mantar topladım, hangi dağda kulağımı kapatıp, bir uzun havada sesimi açtım, *soğukkuyu*larda yazın ve kışın, çorapsız nasırlı aşıklarımla, hangi pınarlardan yere diz kırıp, kana kana içip geçtim yazları, kışyarılarında diz boyu karda, ördekli çayında buzun üstünde, çok topaç çevirdim hasılı kelam.

Güllük gülistanlık sandım dünyayı, yıllar nasıl aktı ben nasıl baktım, kanıma kıvılcım ilk nerde düştü, bir ceylan gözümde nasıl su içti, elim ayağıma kaç kez dolaştı, can kuşum kafeste boynunu büktü, bühtan kuşlarından ürküp kaçarken, başıma olmadık belalar açtım, gamdan gama seke seke yürüdüm, hasretlik nasıldı ayrılık nasıl, *ben bülbül ölüsü* zarfın içinde, söyle nasıl oldun *sen gül kurusu*.

Hayatı tanıdım kırkından sonra, bir o kadar daha hayal kurmadım, dallarımı önce kuşlar terketti, yavaş yavaş yapraklarım uçuyor, her hüzün sarının değişik tonu, demek ki insana güz böyle gelir, çekip koparırmış sevdiklerinden, anladım yol uzun hayatsa kısa, geride ne kaldı ötede ne var, şehir şehir gezdim gurbet bitmedi, sombahar kapıma geldi dayandı, artık efkâr soluyorum durmadan.

Elli beş basamak çıktım hayatı, hatıralar siyah beyaz albümde, sinamanın beyaz perdesi gibi, alt yazılarında *elde var hüzün*, bakarım görünmez yağmur kuşları, susarım *yürürüm ben yane yane*, beklerim boyasın *aşk beni kane*, hangi basamakta ayağım kayar, hangi yerde gök üstüme devrilir, dikişsiz beyaz bir damatlık ile, dört kişinin omuzunda bir tahtla, iki yana düşmüş kanatlarımla, geldiğim toprağa tekrar dönerim.

Tayyib ATMACA

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi **Yayın Yönetmeni** Tayyib Atmaca **Kapak Fotoğrafı** Yasin Mortaş **Tasarım** Adem Konan **Yazışma** Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.MARAŞ **0535 391 92 50** hecetaslaridergisi@gmail.com
34. Sayı **15 Aralık 2017** **ISSN 2149-4509.** (e-dergi)

AZİZE “Yerlilerin Şarkısı” II

Sıtkı CANEY

birşey yap azize şiirden olsun
ıslansın hep içim nehirden olsun

iyi sakla beni bahar geliyor
iyi sakla beni çıldıracağım
acı ilerliyor aşk ilerliyor
ruhumdan bir cennet kaldıracağım

birşey yap ve görün aşkla diz dize
göstersin dibini hayat denizi
anlat deliliği anlat azize
her yağmurda aynı yaranın izi

kimi rüyasında bir kelebeğe
yağmurdan tabutlar yapıyor gibi
kimi yeraltından bakıyor göğe
herkes aynı şeye tapıyor gibi

andolsun hayat da durur azize
çeker baharlardan elini tanrı
kıyamet aşkı da vurur azize
unutur yağmuru çöl yangınları

ölümü ürperten birisi mi var
baharı coşturan böyle azize
duvarın ötesi yine bir duvar
sonsuzluk gördün mü söyle azize

daraldı odalar sonra balkonlar
gökyüzü çalarız sinemalarda
o çocuk balonlar o istasyonlar
herşey bir aşk için susar susar da

iyi sakla beni çıldıracağım
acı ilerliyor aşk ilerliyor
ruhumdan bir cennet kaldıracağım
iyi sakla beni bahar geliyor

ŞİİR VE GENENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/sekiz

Prof. Dr. Mehmet NARLI

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Nasıl meydana geldiğini tam olarak anlatabilmek mümkün değil galiba. Ama düğününde, sohbetinde türkü söylenen, ölümünde ağıtlar okunan, atasözlerini bir telkin lambası olarak sürekli yanar vaziyette tutan, gizli gizli sevdalı olmayı adamlığın esası bilen bir cemiyette her ergenin, gencin şiirle temasa geçmesi tabii değil mi? Hele bu ergenlerin gençlerin fiziki ve sosyal meziyetleri biraz da zayıfsa, şiir hem bir sığınak hem de kişiliğin ilanı olarak açılır. Açılınca sofrada kim varsa ona öykünme vardır. Bana açılan sofrada önce türküler vardı, Mahsuni Şerif, Neşet Ertaş … aşk şairi dedikleri Ümit Yaşar Oğuzcan falan. Sonra şair dediğin milletini sever, milleti ile dertlenir dediler ve Abdurrrahim Karakoç'u gösterdiler. Bu safha ergenin kıymet arama safhasının ilk basamağıdır. Sonra okuma dediğimiz süreç başlar, Necip Fazıl, Arif Nihat Asya kapısından girilir. Sonra seçme, zevk alma, hayranlık, derin ve örtülü öykünme başlar; gizli gizli dilini arar insan. Ahmet Haşim, Nazım Hikmet, Attila İlhan, Dranas, Sezai Karakoç, Behçet Necatigil, İsmet Özel gelir.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak "ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?" dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Gönül çantasında aşk, merhamet, hassasiyet olmalı. El çantasında ise şiir, şiir, şiir…

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırlardan geçmemiz gerekir?

Gelenek ve gelecek arasındaki köprü biziz, yani bir bakıma biz kendimizde yürürüz. Gayet tabiî ki ayağımızın biri geride bir ileridedir. İkisinden birini yok saymak askıda kalmak demektir; ikisinden birine tutsak olmak da askıda kalmak demektir. Gelenek dil ve idrak olarak içine doğduğumuz birikimdir. Bütün mecazları ondan öğreniriz; bütün biçimleri onda görürüz. Ama o, kendi dilini, kendi biçimlerini dayatmaz bize, ister ki dilimizi kendi ırmaklarında (şiirinde, türküsünde, deyiminde atasözünde, mecazında) yıkayalım, ister ki onun elbiselerinin (gazellerini, kasidelerini, semailerini, koşmalarını) boylarını, renklerini görelim; görelim de kendi elbisemizin bize nasıl yakışacağını bulalım.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

"Gülle başlayalım atalara uyarak" der Sezai Karakoç, bu davet, biz de bu mazmunlarla yazalım demek değildir; kendi hikâyemize davettir; kendi hikâyemiz gelenektir. Kendi hikâyemiz mirası nasıl devralacımızı, nasıl sürdüreceğimizi de gösterir. Gelenekle esaslı bir temas şiirimizi geriden gelen bugüne ve geleceğe uzanan bir ufuk çizgisi haline getirir. Modern şiir bu teması kurmadan dilin imkânlarının, ihtimallerinin genişliğini göremediği gibi kendi anlamını da tanımlayamaz.

Bir kere bütün metinler, dilin imkânlarının, ihtimaller alanının ne kadar geniş olduğunu bize gösterirler. Ama aynı zamanda her metin, kendi anlamını tanımlamak için bize ihtiyaç duyar.

Takip ettiğim şiirin olumlu tarafı da var, olumsuz tarafı da. Olumlu olan öncelikle şu: Şiirin özgürlükçü yapısının algılandığı bir dönem yaşıyoruz. Yani dilin aslında öyle ideolojik düzenin içinde bir şey ifade etmeyeceğini sadece şu kurama bağlı bir şekilde bir düzenek olmadığını, şiirin kendisinin çok özgürlükçü bir yapı olduğunu fark ettik. Bir diğer olumlu gelişme de şu: Sanki modern hayatın çözülüşünü anlamakta ve anlatmakta hepimiz eşitlendik ve sanki şiirsel öznelerimiz daha naifleştiler. Bir ölçüde *"kelimelerle kavga etmiyoruz"* artık; kendimizden yola çıkıyoruz. Şiirimiz, kelimelerin, kavramların hatta üslupların siyasal olarak paylaşıldığı dünyadan çok çekti.

Muhayyilenizin kültürel ve siyasal bağlamı fark ediliyor diyorsan buna hem katılırım hem de böyle

bir gerçeklik varsa sevinirim. Şiirdeki yaşantı elbette mesajla, bilgiyle hatta olgularla bire bir örtüşen bir yaşantı değildir. Yani bu bağlamda imgeler uçları kapanmış bir ileti sunmazlar. Fakat imgelerin, simgelerin bütün mecazların bir kültürel, siyasal ideolojik temelleri de vardır; bilincimiz, kişisel yaşantılarımız ve duyarlık biçimlerimiz bu temellerle içine sinerler. Başka bir deyişle, yaşantı ve duyarlığımızın içinde, üretim ve hareket yeteneği kazanmış olan bilinç, dilde farklı bir kök salarak imgeye dönüşür. Şiirsel imge, dilde farklı bir kök salan bilincin, eleştirel akıl tarafından somutlanamayan görüntüleridir. İmgenin insanda kök salması, aslında dilde kök salan bilincin çocuğudur. Bilinç, elbette kültürel, siyasal, konvansiyonel anlamlılıklarla biçimlenmiştir. Bu bağlamda belki belirtiniz anlamda *Dil Kapısı*'ndaki şiirler, insanı kendi bilinç köklerine çağırmaktadır. Bunu, belki de sizin *"konvansiyonel dil düzeyi"* dediğiniz söylem yapmaktadır. Tanpınar, Yahya Kemal, Nazım Hikmet, Behçet Necagil, Sezai Karakoç gibi şairlerde de simgesel ve imgesel düzen, bilgi kuramından kopmuş değildir. Oysa Ahmet Oktay'ın dediği gibi bazı şairler, örneğin İlhan Berk, şiirinde herkese uzaktır. Yakın olduğu, dahası yaşadığı tek şey yazdığıdır.

Divan şiirinden, halk şiirine, halk şiirinden günümüz "modern şiiri"ne geçerken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Engelin ne ve nerede olduğunu iyi tespit etmekle işe başlamalıyız. Eski şiirin eski şeyler anlattığını düşünüyorsanız; eski harfleri ve kelimeleri bilmediğiniz için o şiiri anlamadığınızı düşünüyorsanız; eski mazmunların birer tane karşılıkları olduğunu düşünüyorsanız; eski şiirin bugünden farkının vezin ve kafiye olduğunu kabul ediyorsanız engel bizatihi sizsiniz. Bunların böyle olduğunu lise ve üniversite müfredatlarında hocalar söylüyorlarsa engel onlardır. Divan şiirimiz de halk şiirimiz de bütün biçimsel kalıplarına rağmen çok geniş ve derin bir mecaz kabiliyetine sahip. Her ikisi de kelimelerle kavga etmez; her kelimeyi severek ve okşayarak bazen de ağlayarak, sitem ederek yerleştirir şiirine.

Hayatı Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı "şiir" şekline dönüştü?

Doğruluğuna hemen katılmanın epey riskli olduğu bir hüküm bu. Klasik şiirimizin medeniyetimizin köşe taşları olduğu konusunda elbette aynı fikirdeyim. Modern şiirdeki idrak etme biçiminin değiştiğinin de farkındayım. Ama bugün bütünüyle şiir *"içi boş"* kelimeler yığını haline geldi mi? Evet yeni şiirimizde örtükleşmenin, bilinç kırılmalarından doğan sarsaklığın ve kayganlığın belirgin bir şekilde arttığını söyleyebiliriz. İçi boşaltılmış, her şeyden söz eden ama gerçekte hiçbir şey söylemeyen şiirlerin çokluğu ile karşı karşıya olduğumuz da doğru. Yanan, ezilen coğrafyalardan, insanlardan söz etmeyi küçümsenecek bir gerçeklik olarak gören şairler de türedi. Ama bunlar aslında şiirimizin önemli ağırlığının bu olmadığını söylememizi engelleyemez. Yani Cahit Zarifoğlu'nun dile getirdiği sıkıntıyı da unutmayalım. Diyordu ya: *"acaba zor anlaşılır şiirler mi var; yoksa zor anlayan şiir okuyucuları mı?"* Şair ile okur arasındaki boşluğun tek sorumlusu şair mi yani? Şairi, inandıkları değerleri en bayağı seviyede savunan politik bir figür; yaşanılanları en hıçkırıksı haliyle anlatan bir simsar olarak görenlerin de kabahati yok mu? Ama son zamanlarda şairi ve şiiri kendinden açılan ve kendine sarılan bir makaraya dönüştürenler de var kuşkusuz.

Şiir bize neyi anlatır?

Soruyu *"şiir bize ne öğretebilir"* şeklinde anlıyor ve şöyle cevaplıyorum: Şiir, aşağılanmışlığın doğurduğu nefret diline karşı, izan ve idraki öğretebilir. Kendi küçüklüğünün intikamını, kendi insanlarını aşağılayarak zehirli bir tatminle uyuşmaya devam edenlere karşı, bu insanların türkülerinin, hikâyelerinin, menkıbelerinin içimizi nasıl dirilteceğini öğretebilir. Şiir, küresel sömürgecilerin, onların işbirlikçisi olan yalancı ve hain ve zihin yönlendiricin davullarını delmemiz gerektiğini öğretebilir.

Şiirde usta çırak ilişkisi var mıdır?

Klasik zamanlardaki gibi ustanın yanında dura dura dil talimi yapmak sadedinde olmasa da bugün de dilini, muhayyilesini, biçimlerini Türk şiirinde kanal açan şairlere öykünerek ortaya çıkaranlar vardır.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Behçet Necatigil, şiirin oluş sürecini içeren ama daha çok şairin üslubunun nasıl oluştuğunu işaret eden üç burçtan söz eder: Gurbet burcu, hasret burcu, hikmet burcu. Çok genel bir çıkarımla gurbet bur-

cu, kişinin yalnızlığını, diğerlerinden farklılığını, kendini dile dökerek başkalarına sunacağını yaşamaya ve şiirler yazmaya başladığı aşamadır. Hasret burcu, artık şiir yazdığı ama kendi şiirinin diğer şiirlerden farkının ne olduğunu düşünmeye başladığı, kendi dilini, söyleyişini kendi buluşlarını aradığı aşamadır. Hikmet burcu şairin kendi üslubunu bulduğu aşamadır. Modern dönem üslubu edebiyatın en ayırıcı vasfı olarak belirlerdi. Modern dönem üslubu edebiyatın en ayırıcı ve orijinal boyutu olarak tanımladı. Olumsuz bulduğum gelişmeler de var tabi. Okuya geldiğim şiir genel olarak ikinci yeninin dil yatağından doğuyor; dille yataktaş olmayı çok hedonist düzeyde yaşayan bir tarafı var. Dilin şehvetine, büyüsüne kısaca ayartıcılığına fazlaca *"kapılan"* bir hali var şiirin. Bu hali biraz abartılı buluyorum. Başka bir gelişmenin de tekin olmayabileceğini de düşünüyorum. Şiirde çok sesliliği hatta çok yapılılığı kavramış bir kuşak var kuşkusuz. Çok çarpıcı dizeler kuruluyor. Bütün sınırları aşan kuralları aşan özgür yapılı şiir formları çıkıyor. Bu da güzel bir şey ama ilginç bir şey oluyor: Sanki savrulan imgeler bir yerlerden emanet alınıyormuş gibi geliyor bana. Yani kimi şairlerin kendileri ile dilleri arasında bir *"boşluk"* var gibi. Bu boşluk hazır imgesel formlarla dolduruluyor. Ortak dil içinde dili kendi tekliğince kullanmak bakımından doğruydu da bu tanımlama ama şair olmak için tek ölçü orijinal bir üslup sahibi olmak değildir. Gelenek içinde var ola gelen üsluplara eklemeler, renklendirmeler de yapılabilir.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşırız?

Taşınmaz ki nasılını konuşalım. Geleneğin ne olduğunu doğru ve yeterli kavrayamamak buna benzer tartışmalara sebep oluyor. Bir kere gelenek dediğimiz şeyin esasını üç şey oluşturur: Dil, İnsan ve bilgi (bilgi dediğim şey bilinen ve duyulan her şeyi içeriyor). Yani hangi zamanlarda olursa olsun şiir yazmaya başlayan kişi bir dilin, insanlar kümesinin ve hazır bulunuşluk dediğimiz bir bilgi alanının içine doğar. Dili, hayalleri, bilme süreçleri, biçim ve içerik olarak içine doğduğu bu varlık alanından etkilenir. Şair bir taraftan varlıkla kendini kurmaya çalışırken bir taraftan da bu varlığa söyleyiş biçimi, hayaller ve fark edişler olarak eklemlerde bulunur. Gelecekteki şiir dediğimiz şey bu ikisinin varlığıyla buluşan şiirdir. Donup duran veya kaybolana gelenek denmez, süregelene denilir; dolaysısıyla gelenek geleceğin başladığı yerdir.

Modern ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Evvelemirde şunu söyleyelim: Modernlik bir Avrupai durumdur ve esası aklı ve doğayı insanın gelişmesi (bu gelişmenin ne olduğu gerçeklik arayışı olarak tanımlanmış ama birkaç yüzyıldır gerçekliğin ne olduğuna dair tartışmalar bitmemiştir) uğrunda sonu gelmez ilişkilere sokmaya ve bu ilişkilerden insanı güçlendiren sonuçlara ulaşmaya dayanır. Bu yüzden de sürekli bozmak, parçalamak, yapmak ve yeniden bozmak zorunda kalmıştır. Bu bozma-yapma-parçalama bilimlerde olduğu gibi sanatlarda da olmuştur. Modern insan ne ise modern şiir de odur. Şöyle de diyebiliriz: Klasik insanla modern insan arasında ne gibi farklıklar varsa klasik şiir ile modern şiir arasında da o farklıklar var. Bütünlüklü bilgi, bütünlüklü insan fikrinden parçalı bilgi ve parçalı insana geçiş. Cemaat yapısından bireye geçen insanın değişmeyen ses ölçülerini kullanması, ortak kültürün manalarını sabitlediği remizleri ve hayalleri kullanması mümkün olamaz. Hadi biz de geleneğin remizlerinden ama modern aklın hükümleyici niteliğinden faydalanıp bir hüküm verelim: Hayatı kesret olanın mazmunu vahdet olamaz.

Günümüz şiirinin olumu tarafları var: Şiirin özgürlükçü yapısının algılandığı bir dönem yaşıyoruz. Modern hayatın çözülüşünü anlamakta ve anlatmakta hepimiz eşitlendik; bir ölçüde *"kelimelerle kavga etmiyoruz"* artık; kendimizden yola çıkıyoruz. Şiirimiz, kelimelerin, kavramların hatta üslupların siyasal olarak paylaşıldığı dünyadan çok çekti. Olumsuz tarafları da var: İkinci yeninin açtığı dil yatağında çok hedonist düzeyde bir taklit var. Dilin şehvetine, büyüsüne kısaca ayartıcılığına fazlaca *"kapılan"* bir hali var şiirin. Sanki savrulan imgeler bir yerlerden emanet alınıyormuş gibi geliyor bana. Yani kimi şairlerin kendileri ile dileri arasında bir *"boşluk"* var gibi.

Edebiyat dergilerinde şiir "başrol oyuncusu" olarak önyazıdan hemen sonra "cam kenarı"nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun "dolgu malzemesi"mi oldu?

"başrol oyuncusu", *"cam kenarı"*, *"dolgu malzemesi"*… Bazı manaları işaret eden ne kadar keskin ifadeler bunlar! Ben de size uyayım. Ama birazcık fark katayım.

Şiir edebiyatın başrol oyuncusundan ziyade edebiyatın esas metnidir. Bu metin kendisi oyundaysa şi-

irdir; bu metne olaylar katılırsa hikâyedir; canlandırma katılırsa tiyatrodur. Senin istiarenle devam edersek, insanların çoğu oyuncularla, yönetmenlerle, olaylarla ilgilenir, esas metinle ilgilenen az olur. Böyle olmasa neredeyse bütün insanlar edebiyatla şiir üzerinden temasa geçerler mi?

Hemen hemen her romancı, her hikâyeci hatta başka sanatlardaki her sanatkâr *"aslında şiirler başladım"* der mi? Yani edebiyatın *"cam kenarı"* her zaman şiirindir; seçkin ve yerleşik bir konumdur bu. Şiirin *"dolgu malzemesi"* gibi algılanması yine şiirin tabiatından gelir. İyisi zor bulunur, ama onsuz da yapılamaz, bazen kötüsüyle idare edilir.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Pratik bir sonuca ulaşmak için dediklerin etkili olabilir. Bu dediklerin yapılmalıdır da. Ama şuna da dikkat edelim: Sence hikâye deneme ve romanları çok okunması (ki gerçekten öyle mi) özellikle bakanlığın ve öğretmenlerin öğrencilere ezberletmeleri kitap tavsiye etmeleriyle mi oluyor? Bence problemin temeli *"dil yokluğu"*na dayanıyor. Dilin kapısını bırak eşiğinde bile değiliz. İnsanın varlıklarla tanışıklığı dille başlar; adlandırarak var oluruz ve adlandırdığımız şey ile tanışık oluruz. Dilin kapısı dediğim şey, dilin o var edici, davet edici, ayartıcı, hatta belki örtücü gücüne kısaca bütün varlık alanına okuru davet etmektir; okurla işaretleşmektir.

Dilin yatağında doğuyoruz hepimiz ve dünyada durdukça da bu yataktan çıkamıyoruz. Dünya bir adlandırmalar alanı: Adlandırma *"ilk işaret"*ten doğar: Ev, anne, baba, arkadaş, masa, sıra… Ama ne yazık ki dille olan bu *"ilk işaretsel bağımızı"* bozan yapılar bizi kendi yatağımıza garip kılıyor. Mesela buna örgün eğitimi katalım: Dille bağımızı koparan; dilin yatağında olmamızı değil dilin kapısından girmemizi bile engelleyen bir eğitim sürecimiz var. Topyekûn "hem okuyup hem yazma sürecinin başlamasına ihtiyacımız var.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptiler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Şiir ile eski devlet ve onun yöneticileri arasında kesin ilişkiler kuruyor, onların şiirle iştigal ettiklerine ve bu yüzden çok duyarlı olduklarını söylüyor ve şimdikiler de nasıl öyle olurlar diyorsunuz. Peki, yönetilenler nerde? Tespitinizin zımnında *"yönetilenlere öyleydi"* hükmünü çıkaralım. O zaman soru şu, yönetilenler öyle olduğu için mi yönetenler öyleydi yoksa yönetenler öyle olduğu için mi yöneltilenler öyleydi? Bana göre her iki hüküm de sakıttır. Diyelim ki yönetilenler şiire, sanata düşkün ama yönetenler değil veya yönetenler şiire sanata düşkün ama yönetilenler değil. Her ki durumda da ikisi arasında büyük boşluklar vardır ve bu boşluklarda büyük kopuşlar boy verir. Tespitinizin arka planında *"devlet ve yöneticileri şiire/sanata düşkün olurlarsa millet de düşkün olur"* gibi bir mana da gizli ki beni asıl o endişelendiriyor. Çünkü yakın geçmişte şiire düşkün olduğunu söyleyen her bayramda tuhaf şiirler okutturan, şiiri *Otuzbeş Yaş* ve *Anlatamıyorum* şiirlerine, Behçet Kemal ve Ceyhun Atıf gibi şairlere; roman ve hikâyeyi de Reşat Nuri'ye kilitleyen bir eğitim anlayışımız oldu. Tabi ki örgün eğitimin kişilerdeki etkisini göz ardı etmiyorum. Ama dili ve idraki yetersiz eğiticiler, dili ve idraki yetersiz eğitilenleri nasıl değiştirecek?

Geliniz meseleyi tahterevallinin bir tarafıyla ilişkilendirmekten vazgeçelim. Bilincimiz, yaşantımız ve duyarlığımız bütünüyle tarihsel ve kültürel hafıza olan dilden ayrı (kopuk) değildir. Öyleyse hep birlikte masalla, hikâyeyle, şiirler, türküyle, sohbetle, ilimle dilimizi kuralım. Dilimizi kurmak için bunlarla temasa geçelim.

BİR GARİP KUL

Ahmet EFE

Şu dünyayı üç talakla
Boşa gitsin, boşa gitsin.
Ki iblisin tuzakları
Boşa gitsin, boşa gitsin.

Dışı cazip, içi bomboş
Haram yiyip olma sarhoş
Sen helâlin peşinden koş
Bırak kuzgun leşe gitsin.

Hiç gerek yok şu telaşa
Zalimlere olma maşa
Selamın dağ ile taşa
Dahi kurda kuşa gitsin.

Hem zahir u hem batında
Şirke düşme hayatında
Yaptığın iş Hak katında
Hoşa gitsin, hoşa gitsin.

Nankör âdem fikreylemez
Nimetlere şükreylemez
Madem hakkı zikreylemez
Ko zehirli aşa gitsin.

Merhem olmaz yarasında
Işık yoktur çırasında
Milyarların arasında
Yapayalnız yaşa gitsin.

Bırak şöhret ile şanı
Dosta kurban eyle canı
Şu gönlünün küheylanı
Yüce dağdan aşa gitsin.

Lütfeylesin Cenâb-ı Hak
Cennet olsun en son durak
İş bu yolda usta, çırak
Hepsi koşa koşa gitsin.

Hakkın divanına durup
Hem babına yüzün sürüp
Ahmed'im sen bunda garip
Bir kul gibi yaşa gitsin.

BOĞAZİÇİ'NDE MEHTAP

Ekrem KAFTAN

Anlat ey Boğaziçi mehtâb sefâlarını
Kaç âşık sularında vecd ile Hakk'a döndü
Vuslatsız gecelerin bitmez cefâlarını
Kalblerinde mehtâbın doyulmaz nûru söndü

Kaç kere devr eyledi âlemleri suların
Mehtabı sende bulup nurda yıkanmak için
Nelerdi bu anlarda ey Boğaz arzuların
Hiç secdeye vardın mı Allâh'ı anmak için

Saplanırdı kürekler sulara hançer gibi
Saadetin hududsuz neş'esini yaşarken
Parlardı Boğaziçi belki o Kevser gibi
Mehtaba kanmak için gözyaşları taşarken

Aksederdi sulara mehtab ile beraber
Yalılara gizlenmiş güzellerin nurları
Aşıklar kayıklarda beklerlerdi bir haber
Aşamazdı hiç biri o edebden surları

Vakit seher olmadan açardı taze güller
Mehtabın sırlarından rayihalar toplardı
İnsafa geldi sanıp yanılırdı bülbüller
Vuslat vaktidir diye yürekleri hoplardı

Yakamozlar üstünde hâlâ güzeller gezer
Ruhları mehtab gibi nur saçmaz hiç birinin
Sularda mazideki meşhur gazeller gezer
Yâd edip ahengini bir Nedim şiirinin

Ben de mehtaba çıkıp bir sevgili ararım
Asırlar öncesinde ölmesi unutulmuş
Mehtabı bu hasretle sinem içre sararım
Sanırım bu güzellik yalnız bana tutulmuş

Ne çifte kayık kaldı, ne şarkı okur güzel
Yalnızlığın şarkısı mehtabın dilindedir
Silindi gönüllerden sanki ebed ve ezel
Sevda suda görülen serabın dilindedir

ŞEHİTLER

Fahri HOŞAP

Şehitlerimizi uğurlarken…

Başlar üzerinde aziz şehitler
Bir ulvi vedada Hakk'a şahitler
Göğe kanatlanmış değme yiğitler
Yükselir tekbirler, Allahu Ekber!

Kimisi Şerife, kimisi Mehmet
Onlara nasipmiş kutlu şehadet
Ne büyük paye bu! Bu ne saadet!
Artık vatanları ebedî cennet.

Kimi bir goncaydı, açmadan soldu
Kimisi tazecik bir yavukluydu
Kimisi sılaya hasret doluydu
Hepsi hak davanın şehidi oldu.

Her milletten çıkmaz böyle neferler
Vatana adanmış kahraman erler
Hakk'ın fedaisi bu cengâverler
Ne büyük lütuf bu, Allahu Ekber!

Şehit kanlarıyla sulanan toprak
Seni vatan kılan sır budur ancak
Yüreğinde söker her nurlu şafak
Senden rüzgâr alır şanlı al bayrak.

Minnet ey şehitler, size bin minnet
Kalbini taht yaptı size bu millet
Bu nasıl bir makam! Nasıl akıbet!
Sürsün devranınız ta ebed müddet.

Sizdiniz vahşetin belini kıran
Zulmün karşısına durup haykıran
Hakk'a imanıyla zulmeti yaran
Şefkat kanadıyla mazlumu saran.

Sizin izinizde nice gazanfer
Kız kızan demeden hepsi seferber
Her biri civanmert, birer cengâver
Cihat meydanında şahlanıp kükrer!

Dileyin, Mevlâ'dan lütuf dileyin
Türlü tecelliyi seyran eyleyin
Hazret-i Resûl'e selâm söyleyin
Davana nice can fedadır, deyin!

GEÇ GÖZÜMÜN YAŞINDAN

Afak ŞIHLI

Derdim, duman hasretinse yel olmuş
Yüreğimi koparalı yıl olmuş
Aramızda taşkın olmuş, sel olmuş
Mümkün ise, geç gözümün yaşından!

Kırmak olmaz bir ümidi, bir andı
Her bir bela boynumuza dolandı
Bu ne zulüm! Ölüm bile yalandı
Katilimsin, iç gözümün yaşından!

Gün bulutta, göy yosundur, aşk bağı
Gözlerimden akar keder ırmağı
Daha yürek kaldıramaz bu dağı
Gözlerini aç gözümün yaşından!

Efkârımı desem sabır taşına
Biçare taş, çatlayacak boşuna
El âlemi toplayacak başına
Kaçabilsen, kaç gözümün yaşından!

KARDEŞLİK TÜRKÜSÜ

Ahmet Süreyya DURNA

Barış güvercinleri kanat çırpsın havada
İnsanlar birbirine zeytin dalı uzatsın
Mutluluk belirtisi görülsün her yuvada
Gülmeyi unutanlar hayata neşe katsın;
Umutlar filiz versin
Çorak yerler yeşersin
"Yediveren" kök salsın
Kardeşlik baki kalsın.

Huzur ile açılsın dükkânlar darabalar
Kaynaşsın kucaklaşsın aşiretler obalar
Ağlamasın analar, üzülmesin babalar
Çocuklar geceleri kaygısız rahat yatsın;
Taklar kurulsun hem de
Baştanbaşa ülkemde
Bayram davulu çalsın
Kardeşlik baki kalsın.

Devâsa zorlukların üstesinden gelelim
Başarı bir toplumun "yüz akı"dır bilelim
Kendi yörüngemizde sevelim sevilelim
Gönül bezirgânları tebessümle gül satsın;
Aradaki ünsiyet
İyi huy, iyi niyet
Hâle hâle çoğalsın
Kardeşlik baki kalsın.

Duyarlı yüreklerin toplu vurduğu anda
Dostluk köprüleriyle engeller aşılanda
Çare bekleyenlere derhal ulaşılanda
Herkes düşkün birine omuz verip el atsın;
Hâl hatır sormak için
Menzile varmak için
Tüm kervanlar yol alsın
Kardeşlik baki kalsın.

Edirne'den Kars'a dek, yöresiyle yanıyla
Doğu, batı fark etmez; İzmir'iyle Van'ıyla
Sinop'tan, Antalya'ya; Konya, Karaman'ıyla
Yurdum, birlikteliğin tulum hazzını tatsın;
Mecnunca mest olanlar
Sevdaya tutulanlar
"Deryayı aşk"a dalsın
Kardeşlik baki kalsın.

Tasada ve kıvançta bu ülke bizim elbet
Ayrışır mı vücuttan, örtüşen kemikle et
El-âlem anlasın ki kavil kararımız net
Ayrılık gayrılıklar yerin dibine batsın;
Görünmez kazalardan
Meş'um arızalardan
Milli bünye sağalsın
Kardeşlik baki kalsın.

Anadolu kucağı tarihteki yerimiz
Islatmış toprakları kanımızla terimiz
Söylensin armoniyle ortak türkülerimiz
Bağrı yanık ozanlar biraz da keyif çatsın;
Fırat mahzun akmasın
Dicle bendin yıkmasın
"Vuslat"ta karar kılsın
Kardeşlik baki kalsın.

ÖZGÜL AĞIRLIĞI AŞK OLAN ŞAİR: BAHAETTİN KARAKOÇ

Ramazan AVCI

Denilebilir ki günümüz Türk şiirine üç Karakoç damga vurmaktadır: Sezai Karakoç, Abdurrahim Karakoç ve Bahaettin Karakoç. Şiir vadisinin üç ayrı kulvarında yürüyen bu üç şairimiz, inanıyoruz ki yalnızca 21.yüzyıla değil, Türkçe var oldukça bütün zamanlara damgasını vurmaya devam edecektir.

Üç şairimizden Bahaettin Karakoç, 1970 sonrası Türk şiirine eserleri, üslubu, şiir anlayışı, kişiliği ve şiiri ayağa kaldırma ülküsüyle yaptığı icraatlarıyla damgasını vurmuş üstat bir şairdir. Derin iç ve dış gözlem gücü sayesinde şiirlerinde zengin bir tema çeşitliliği görülen Karakoç en fazla aşka yer vermiştir. Bu yazımızda Bahaettin Karakoç'un, şiirlerinde aşkı ele alış tarzı ve aşka bakışını inceleyeceğiz.

"Soğur bir çam külekte süt
Aşk yaylası gökcül derin
Yüreğim bir salkımsöğüt
Dallardan sarkar gözlerin

Bir dem ateş, bir dem kiraz
Aşk yaşanır, anlatılmaz." (Karakoç, 1973:50)

diyen Bahaettin Karakoç, *"Aşk yaşanır, anlatılmaz."* dese de aşkı ve aşkını anlatmak için olağanüstü bir gayret göstermiştir şiirlerinde. O, yüzlerce aşk temalı şiir yazmış olmasına rağmen *"Henüz son sözümü söyleyemedim."* (Turhan, 2009:11) demekte, bu konudaki nihai şiirini henüz yazmadığını düşünmektedir. Zira o âşık olarak doğmuş ve hâlâ aşkından esrik gezmektedir.

"Aşktır hayatımın özgül ağırlığı,"
"Aşk ile pişmişlerin kapısında aşınmayan eşik benim."
"Beni boğarsa sevgisizlik boğar
Sevgi ışık ışık diriltir"
"Aşk bir kurşun gibi gezer kanımda,"
"Aşk uğruna esrik gezen
Şol duraksız âşık benim"
"Aşk yoksa dünyamızda dünya da yalan
Ben anamdan âşık doğdum. Yüreğim talan"

diyen Karakoç'un şiirlerinin temelini aşk oluşturur.

Ahmet Tufan Şentürk, Bahaettin Karakoç'un şiirlerindeki aşk zenginliğini farklı bir nedene bağlıyor ve şu ifadeleri kullanıyor: "***Aşk*** *ve sevda üstüne kurulmuş evrenin düzeni. Öyle ayarlamış, öyle programlamış ulu yaradan. Tasavvuf felsefesine göre Allah kendi güzelliğini seyretmek için var etmiş bu kâinatı (evreni).* ***Ne var ki****, her yaratılmışa eşit olarak bölüştürmemiş güzellikleri, iyilikleri, erdemi, aşkı, sevgiyi. Kim bilir aşk, sevgi dağıtılırken sanatçılara, özellikle de şairlere biraz iltimas etmiş anlaşılan.* ***Bu sevgi bölüştürme işinde*** *Bahattin Karakoç'un payına biraz daha fazlaca düşmüş gibi geliyor bana."* (Avcı, 2012:169)

Nasıl ki Yunus Emre için "*Aşksız gönül misali taşa benzer*"se Karakoç için de aynı şey geçerlidir.

"Aşkın darasını düşsem özümden
Kuru ömrüm bir avuç kül görünür"(Karakoç, 2006:50)

O, aşkın kutsal kitabını yazma dileğindedir.

"Yürü Karakoç diyorum, uz uz
Aşkın kutsal kitabını sen yaz gönlünce
Bir gün bir köşede açar okuruz" (Karakoç, 1975:22)

Şair, bu kitabı yazmıştır ki biz aşkın ne olduğunu onun mısralarından okumaktayız:

AŞK
Andolsun bütün örtülere,
Andolsun bütün örtünenlere ki,
Kar altında terleyerek uyanmaktır aşk.

Yanmış iki cesedin kına gibi külleri arasından
Fışkın sürerce dirilip yeniden yanmaktır aşk.

Cümle ağaç kapıları, cümle demir kapıları aşıp,
Bir gönül kapısına dayanmaktır aşk.

Sevgilinin otağını gökkuşağına boyayıp gece-gündüz,
Hüznün safran sarısıyla boyanmaktır aşk.

Yaratmaktır ya da sevgilinin toprağından yaratılmak,
Her nefes alıp verişte yaşamaktır aşk.

İsmailî bir gönülle teslim olmaktır bıçağa,
Birini kandırmak değil, bilerek kanmaktır aşk.

Diline arılar konar, koynunda karıncalar gezer,
Sevgilinin ölçeğiyle her zaman sınanmaktır aşk.

İsrafil'in Sur'unu ruhunda duymaktır aşk,
Suyu suyla yumak gibi aşka inanmaktır aşk. (Karakoç, 1993:58)

Bu şiirde de görüldüğü üzere Bahaettin Karakoç aşkı aklın ve iradenin sınırları dışında açıklıyor. Aşk imkânsıza talip olmak, sevgiliden gelen her cefaya isteyerek, bilerek, inanarak tahammül etmek, İsmailce razı olmaktır.

Karakoç, şiir ve aşk arasında sıkı bir ilginin olduğunu, güçlü şiirlerin ancak güçlü aşklardan doğabileceğini dile getiriyor.

Kerem ile Aslı, Emrah ile Selvihan, Ferhat ile Şirin, Tahir ile Zühre hikâyelerini dinleyerek, halk kültüründen beslenerek yetişen, bu hikâyelerde yaşanan saf ve samimi beşerî aşkları ve Yunus Emre'nin yaşadığı İlahî aşkı kendine rehber eyleyen Karakoç:

"*Aşk kazanında pişmeyen, sarhoş olup da düşmeyen*
Kibirle ayak sürüyen âşıka hayret ederim."

mısralarıyla ideal âşığı anlatır. Onun aşk kitabında sevgiliden gelen cefaya isyan etmek yazmaz. Bu kitapta âşığın maşuktan gelen her cefaya katlanabilmesi, her ne pahasına olursa olsun *"ah!"* bile dememesi gerektiği ifade edilir:

"Zaman küheylan atını üstüme sürer
Düşerim kalkarım sınanırım
Ne zaman ağzımdan bir ah çıksa
Bütün âşıklarca kınanırım."(Karakoç, 1995:21)

Bahaettin Karakoç, beşerî aşk yaşanmadan ilahî aşka geçilemeyeceğini, beşerî aşkın bir köprü olduğunu vurgular:

"Bir hemzemin geçittir aşk-ı mecazî
O geçitten çok geçtim, biliyorum"

Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde aşkın bütün hallerini görmek mümkündür. Yüreğe sevda ateşinin düştüğü an aşkın ilk halidir ve bu hâl âşığın dünyasını değiştirir:
Seni gördüm, cemre düştü içime
Sandım yerde-gökte ihtilal oldu

Değişti ezgiler, değişti havam
Seninle yediğim soğan bal oldu

Nere gitsem gümbür gümbür yüreğim
Nere baksam mavi, yeşil, al oldu (Karakoç, 1993:151)

Şairin hayatını bir anda değiştiren ve şiirde *"sen"* zamiriyle ifade edilen kişi kimdir? Ne gibi özellikleri vardır? Bahaettin Karakoç, sevgilinin fizikî portresini çizmez, sevgili fizikî görüntüsüyle hiçbir zaman ön plana çıkmaz. Tabiat ögelerinin de yardımıyla sevgili imajı oluşturur; duygularıyla sevgiliyi güzelleştirir. Ortaya *"Evrensel bir güldesteye çizilen bir minyatür"* çıkar.

Sevgili *"kadife çiçeğidir"*, *"orkide"*dir, şairin yazgısında *"kutsal bir nakış"*tır, *"takvim, künye, güldeste"*-dir, gönül bahçesinde *"bir gül ağacı"*dır, *"evcil güvercin"*dir, *"saksıda çiçek"*tir, *"tüm evrene şifa"*dır, yürekteki *"en nazlı yara izi"*dir,*"dolunay"*dır, *"yitik bahçelerin muhabbet kuşu"*dur. Sevgilinin gözleri *"ekvatorda iki orman"*dır, *"bir gökkuşağı"*dır, *"deniz"*dir;

Sarışın saçları *"bir şebboy tarlası"*dır, *"bir akıncı sancağıdır rüzgârlı tepelerde"*, *"orman"*dır; sesi *"yağmurlarla gelen ıpıslak bir tay"*dır, *"bir yanağı şeftali bahçesi, bir yanağı kiraz"*dır, gülüşü *"güneş"*tir, sükûtu *"buluta girmiş bir ay"*dır, *"ince parmakları zambak edalı"*dır,

yüzü *"çok kıvamlı gül reçeli"dir, "gelincik tarlası"*dır; bir gülücüğü *"bin arı iğnesi"*dir, ağzı *"gümüş savatlı bir bal tası"*dır, kuşça ayakları *"dört dörtlük bir nota"*dır, selvi boyu *"bir ışık sömeği"*dir, elleri *"bahar kokusuna uçan bir çift kumru"*dur. (Avcı, 2012:64)

Onun şiirleri, sevgiliyi değil sevgili kavramını anlatması bakımından Divan şiiriyle büyük benzerlik gösterir. *"Sevgiliye Gazel"* adlı şiir, bu benzerliği örneklemektedir:

Meyhaneden çıkmış gibi esriklikten yan yan gelir
Gözleriyle görmeyene ne söylesem yalan gelir.

Ne bastığı yeri bilir, ne baktığı yeri görür
Bir güldür ki hasbahçede, kokusunu alan gelir.

Humar humar bakışları şavkıyınca ötelerden
En yağmurlu kokusuyla can-evime mihman gelir.

On parmağı on karanfil kirpikleriyse tığ gibi
Badısabayla öpüşür, yanaklarına kan gelir.

Çaldıran'dan ve Mısır'dan şanlı zaferlerle dönen
Sanki kır-at üstünde Yavuz Sultan Selim Han gelir .
… (Karakoç, 2006:58)

Karakoç'un şiirinin en önemli özelliği duygu, düşünce hayal ve zevkte yerli ve millî oluşudur. Bu özelliği imgelerine de yansımıştır. O, benzetme ve imgelerinde kimi şairlerde görüldüğü gibi Arap, İran ya da Yunan menkıbe, telmih veya mitolojilerine sığınmaz. Bunun yerine *"Elif"* adlı şiirde olduğu gibi, Anadolu kültürünün zevk, hayal ve birikimlerinden yararlanır.

……..
Hiç resim çektirmemiş, aynası sular olmuş
İnce parmakları karınca, gözleri kuş
Şaklar çıplak bir atın sağrısında kamçı kamçı
Bağcıkları sık bağlanmış örgülü saçı
Rüzgâr Elif'ten deli, Elif rüzgârdan inat
Sanırsın pervazlanmış ışıktan bir kanat
Ovalar kadar geniştir her kulacı (Karakoç, 1986:71)

Bahaettin Karakoç'un, yayımlanan şiirlerinde sevgili olarak kullandığı iki isimden biri Leyla, diğeri Elif ismidir. Leyla divan şiirimizin, Elif halk şiirimizin ideal güzelini sembolize eder. İşte Bahaettin Karakoç'un şiiri ve aşk anlayışı Leyla ile Elif'in terkibinden oluşmaktadır, denilebilir. Elif, Anadolu'da sıkça rastlanan kız isimlerinden biridir. Tabii bu ismin İslâm'da da özel anlamlar taşımasının, Anadolu insanının bu kelimeye karşı muhabbet duymasında büyük etkisi vardır. (Avcı, 2012:64)

Elif'in uğru nakışlı
Yavru balaban bakışlı
Yayla çiçeği kokuşlu
Kokar Elif Elif diye

dörtlüğünde olduğu gibi Karacaoğlan'ın şiirlerinde de zarafetin ve güzelliğin simgesi olarak Elif ismine rastlanır.

Bahaettin Karakoç'un Elif adlı şiirinde Elif, ismiyle müsemma, doğayla bütünleşmiş, uzaktan ve derinden sevilen ve aynı zamanda bir medeniyeti temsil eden varlıktır. Fizikî olarak tay ve ceylan gibi zindedir. Dupduru kar suyu gibidir. Hiç resim çektirmemiş, aynası sular olmuştur. İnce parmakları karıncaya, gözleri kuşa benzemektedir. Saçları örgülüdür. Elif mağrurdur, eğilmeden yürür. Sevgisi hastır. *"Elif, elmadaki renk, kurbandaki kan"* mısralarından Elif'in yanaklarının kırmızı, parmaklarının kınalı olduğunu anlıyoruz.

Son bentte ise şairin Elif'e duyduğu aşk dile getiriliyor. Elif'i tabii ortamından alıp şehrin suni ortamına götüren öfkeli bir deve benzeyen trenin geçeceği aç tünellere kapak olacak, ardından yanık türküler yakacak kadar Elif'i sevmektedir.

Karakoç'un şiirlerinde aşkın bir başka hâli beklemektir, özlemdir. Onun şiirlerindeki sevgili soyludur, içlidir. Karakter olarak Leyla'dır, Aslı'dır, Şirin'dir, Elif'tir. Sevilmeye ve sonsuza kadar beklemeye değerdir.

Şair, maşuğu çağrıştıran bir işaretin, onu hatırlatan bir durumun, varlığın, olayın âşık üzerinde oluşturduğu heyecanı dile getirir.

Yollara bakarken dalar giderim
Bir karaltı görsem, seni sanırım.
Sesin ne ki, seni ayak sesinden
Fermandaki mühür gibi tanırım.
…
Kim kapıya vursa dışardan tık-tık,
Öldürseler ben yerimde duramam...
Bir kez de sen, sen olarak gel artık,
Ölüm döşeğinde kanatlanırım. (Karakoç, 1993:104)

Karakoç, beklemeyle ilgili zamanı da tabiat ögeleriyle ifade eder:

Üzümler yetince gelirim dedin
-Ya da yüreğimdi böyle sen olan-
Güneşi emerek yetti üzümler
Bağlara bıçaklar girdi gelmedin (Karakoç, 1991:132)

Ay şafağa yakın bir mum gibi erimeden
Dağlar çivilendikleri yerde çürümeden
Bebekler hayta hayta yürümeden
Geleceğim diyorum, geleceğim sana
Ne olur kesin bir takvim sorma bana
- *Ihlamurlar çiçek açtığı zaman*(Karakoç, 2001:10)

O, sevgiliyi beklemenin verdiği heyecandan sonsuz bir haz duymaktadır:

"Sesini duyunca derin bir 'oh' çektim
Sevgilim az sonra bana geliyor
….
Ne zaman kapıdan girecek bilemem
Gittikçe ateşim çok yükseliyor" (Karakoç, 1995:66)

"Duvarların nabzı yüksek atıyor
Birazdan sevgilim buraya gelecek"

Beklenen sevgili geciktikçe heyecan yerini endişeye bırakıyor:

"Bir engel mi çıktı neden gecikti?
Ay'ı parçalayan kara bulut bu…

Nereye takıldı, niçin takıldı?
İçine girdiğim soğuk tabut bu."

Fakat sevgili mutlaka gelecektir. Şair umudunu yitirmiyor. Hatta sevgilinin gecikmesini hüsn-i talille izah ediyor:

"Umarım bunların hiç biri değil
Sevgilim naz eder, güzel umut bu" (Karakoç, 1995:68)

Karakoç, sevgiliye kavuşmanın heyecanını yaşamakla birlikte gerçekte tıpkı Mecnun gibi vuslatı istemez. Çünkü vuslat oyunun sonudur. Kendi ifadesiyle *"Vuslat bir tadımlık, hasret bitimsiz"*dir. Bu yaklaşımıyla da Karakoç Divan şiirinin geleneksel aşk anlayışıyla benzerlik gösterir.

"Biri sorsa bana, hasret mi vuslat mı?
Ben yüzümü hasretten yana dönerim
Ömrüm boyu anam bilmiş eminmişim
Ömrüm boyu dostum bilmiş sevinmişim
Vuslatsa bir sondur, oyunun sonu" (Karakoç, 1991: 48)

Ona göre vuslat, düşlerin ölümüdür, oysa hep diri kalmak için yanmak gerekir:
"En korktuğum şey vuslattı – ki düşlerin ölümüdür-
Hep diri kalmak için yandım ve yanarım." (Karakoç, 1983:90)
Karakoç'u tıpkı kavuşmanın hazzı gibi bu aşktan dolayı çektiği ıstıraplar da mutlu eder.
……
Senin bir gülücüğün bin arı iğnesidir,
Batırıp acıtırsın, sözde sınarsın beni.

Senden şikâyet etmek kadere isyan olur,
Bıçak senin elinde, keser yonarsın beni.
…….
(Karakoç, 1993: 155)
O, sevgiliden gelecek her türlü cefaya katlanmaya razıdır.

Koy zulüm senden gelsin
Seninle zulüm güzel

İstersen gir kanıma
Elinde ölüm güzel (Karakoç, 1986:112)

Karakoç'un şiirlerindeki aşkın son hâli ilahî aşka yöneldiği andır. Bu hâldeki en büyük değişiklik, vuslatın arzu edilmesidir.

Ey sevgili, vuslat şerbeti içir
Ben sarhoş olmaktan hoşlanıyorum
Her zaman aşkınla öter bu turaç
Kaderin bıçkısı çok kütük biçti
En kaynar sularda haşlanıyorum (Karakoç, 1997:32)

Denilebilir ki Karakoç'un 1962-1986 yılları arasında yayınlanan *Mevsimler Ve Ötesi, Seyran, Sevgi Turnaları, Ay Şafağı Çok Çiçek, Kar Sesi, Zaman Bir Beyaz Türküdür, İlk Yazda ve Bir Çift Beyaz Kartal* adlı şiirlerinde yer alan aşk temalı şiirleri insana duyulan aşkı dile getirmektedir. Şair *Menzil* adlı eserinden itibaren tabir-i caizse İlahî aşka yönelir. Ancak bu yöneliş ani bir manevra ile olmamıştır. *Uzaklara Türkü* ve *Güneşe Uçmak İstiyorum* adlı eserler, bu geçişin köprüsünü oluşturur. Köprünün karşı yakası *Beyaz Dilekçe*'dir. Eserlerin isimleri bile *"Mutlak Güzel"*i arayan kelimelerden oluşur: *Menzil, Uzaklara Türkü, Güneşe Uçmak İstiyorum, Beyaz Dilekçe, Güneşten Öte, Leyl ü Nehar Aşk. Nihayet Aşk Mektupları*

adlı eserde Mutlak Sevgiliye adeta serenat özelliği taşıyan lirik aşk şiirleri yer alır. I*hlamurlar Çiçek Açtığı Zaman*'da mecazî ve İlahî sevgiliye kavuşmanın mühlet ve zamanının sorgulanması, *Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri*'nde Gerçek Sevgiliden uzak düşmenin ıstırabı ve kavuşma arzusu, *Ben Senin Yusuf'un Olmuşum*'da mecazi güzelliklere sırtını, aydınlığa yüzünü dönmüş bir âşığın özlemi, *Gündemde Yine Aşk Var*'da bir kelebeğin, yani şairin ilahî aşkı terennümü görülür. (Avcı, 2012:66)

Karakoç'un ilahi aşkı konu edinen şiirlerinde girift bir anlam vardır. Tıpkı Fuzulî'nin şiirlerinde olduğu gibi bir görünen anlam, bir de derinlemesine düşünüldüğü zaman ortaya çıkan ikinci bir anlam bulunmaktadır. Dolayısıyla herkes kendine yansıyanı görmektedir. Şiir de bu değil midir zaten? İlk anlam beşerî, ikinci anlam ilahi aşkı çağrıştıran bu şiirlerde şair doğrudan Allah ismini kullanmıyor. Tasavvufu modern şartlar içinde yorumlayarak bir sevgili imajı oluşturuyor. Bu sevgili imajı ilk bakışta beşeri izlenimini uyandırmaktadır. Tasavvufa âşina olan okurlar şiirdeki aşkın gizemini daha çabuk çözebilmektedirler:

Hiç bir yerimde haram kan lekesi yok
Seni buldum kör korkuyu yitirdim
Âşık oldum ve uykuyu yitirdim
Bu aşkın yüreğimden çıkası yok
Çıkarsa ölürüm, ötesi yok
…..
Açıldım enginlere açılacağım kadar
Bir rahmettir yağan yağmur ile kar
Adınla taçlanır dil ve dudaklar
Can çıkmadan bu aşkın çıkası yok
Çıkarsa ölürüm, ötesi yok (Karakoç, 1999:79)

Bu şiirdeki sevgili kimdir sorusuna herhalde şöyle cevap vermek gerekir: Okuyucunun zihninde canlandırdığı sevgili.

Netice olarak Bahaettin Karakoç, bir aşk şairidir, aşkını kendine mahsus imgelerle terennüm eden samimi bir âşıktır. Sevgiliyle arasında bir mesafe vardır, bu bakımdan şiirlerinde temas ve sevgiliye karşı cinsel bir arzu yoktur. Garip şiiriyle başlayan geleneğe ait tüm değerleri yıkma ve aşkın küçümsenerek bir sokak hovardalığına indirgenmesine karşın Bahaettin Karakoç şiirlerinde aşkı asilleştirerek gerçek değerine ulaştırmış, ona tesettür kazandırmıştır.

O, uzaktan bakarak, uzak kalarak, günün aydınlanmasını bekleyen bir mum gibi kendini yakarak, ayrılık acısını çekerek ve kavuşmanın mutluluğunu hayal ederek sevmektedir. Aşkı *"mutluluğa eşit bir çile"* olarak görmektedir.

KAYNAKÇA

AVCI, Ramazan (2012). Türk Şiirinin Beyaz Kartalı Bahaettin Karakoç, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (1973). Seyran, Hareket Yayınları, İstanbul
KARAKOÇ, Bahaettin (1975). Sevgi Turnaları, Türk Edebiyatı Yayınları, İstanbul
KARAKOÇ, Bahaettin (1983). Ay Şafağı Çok Çiçek, Ocak Yayınları, İstanbul
KARAKOÇ, Bahaettin (1986). Bir Çift Beyaz Kartal, Dolunay Yayınları, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (1991). Uzaklara Türkü, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (1993). Güneşe Uçmak İstiyorum, Ecdad Yayınları, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (1995). Güneşten Öte, Ocak Yayınları, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (1997). Leyl ü Nehar Aşk, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (1998). Beyaz Dilekçe, Beyan Yayınları, İstanbul
KARAKOÇ, Bahaettin (1999). Aşk Mektupları, Dolunay Yayınları, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (2001). Ihlamurlar Çiçek Açtığı Zaman, Sıla Yayınları, İstanbul
KARAKOÇ, Bahaettin (2004). Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri, Dolunay Yayınları, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (2006). Ben Senin Yusuf'un Olmuşum, Dolunay Yayınları, Ankara
KARAKOÇ, Bahaettin (2008). Gündemde Yine Aşk Var, Nobel Kitabevi, Adana
TURHAN, Ayşe (2009), Bahaettin Karakoç'un Eserlerinin Kelime Grupları Açısından İncelenmesi, Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Tezi, Elazığ

ŞAHİN'E

Qeşem İSABEYLİ

Bin yol gider bir yere
Bir gider bine doğru.
Her kesin yönü birdir
Her kes bir yöne doğru.

Baktım, içimde çoktum
Çıktım çölüme, yoktum
Dünenden beri baktım
Sabahki güne doğru.

Ara, gez, gör nerdeyim
Gizlinde, aşkardayım
Sen nerdesin, ordayam
Gelme, sen bana doğru.

Astarlar yüze çıktı
Yüzler taşa direndi
Kederler dize çıxdı
Yol yokuşa direndi.

Hiç bilmedim ki, niye
Ömrüm kaldı şimdiye
Daha bıçak kemiğe
Balta başa direndi.

Gözden yitti son gemi
Kaldı deryaca gami
Geldi ayrılık demi
Gözüm yaşa direndi.

Bahtına gün doğmadı
Endi guruba ömrüm
Bende mensiz yaşadı
Benim geribe ömrüm.

Gönlünü taşa verdi
Sevdi gömgöy otları
Hatıralar yeriydi
Yüreğimin çatları.

Gözü neler görmedi
Neler çekmedi başı
Dost dediği yağıydı
Düşmanıydı kardeşi.

Of… ömrüm, yazık ömrüm
Gedrini kimse bilmez
Bu öyle bir ömür ki
Gittiyse, bir de gelmez.

Allah, bu ne sitemdi
Meni özüme gaytar
Kısmetimden kaçmışım
Alın yazıma gaytar.

Sırrımı kuştan çıkart
Ağaçtan, taştan çıkart
Bu karlı kıştan çıkart
Güllü yazıma gaytar.

Beni bu benden kopar
Ruhu bedenden kopar
Görsen lazımım, apar
Görsen lazımım, gaytar.

Şirin, acı dostlarım,
Sağ olun, ben de gittim.
Ömrü-günü toplayıp,
Dan sökülende gittim.

Sizi çok sevdim, bilin,
Öldüm, sevinin-gülün.
Bazen yığılın gelin
Dalımca kende, gittim.

Ta sözden mest olamam,
Sözle nefes alamam.
Ta size dost olamam,
Allaha bende gittim.

Dünya yaman soğuktu
İstiler, ay istiler.
Başım üsten külekler
Estiler, ay, estiler.

Yordu meni o ki, var,
Boş-bekara kaygılar.
Temiz hisler, duygular
Küsdüler , ay, küsdüler.

Ha dedim, yürek, korun
Çiçeksin, çiçek, korun
İndi de korun-korun
Tütsüle, ay, tütsüle.

Darıkmışım senincün
Ay temiz, ak yüreğim
Nerdesin, ay menekşe
Nergis, zambak yüreğim.

Kimdi sene taş atan
Kimden geldi hoş hatan
Aşkı kanına geltan
Göksü dağ dağ yüreğim.

Yeter ağlama, kiri
Dedim mi, sevme şiiri
Ay bir zaman dipdiri
Ay sappasağ yüreğim.

Şimdi yan-yakıl bile
Şimdi çok sıkıl bile
Mert Şahine Gönüle
Namert, alçak yüreğim.

ÂŞIK ŞİİRİNE MÜDAHALELER -5-
ÂŞIK HALİL KARABULUT İLE ÂŞIK ABDÜLVAHAP KOCAMAN'IN BİR SAVAŞ DESTANI

Prof.Dr. Saim SAKAOĞLU

Âşık edebiyatının kaderidir; âşıklar arasında şiirler alınır, karıştırılır, değiştirilir, ters yüz edilir, vb. Hele hele zamanında yazıya aktarılmamış, hafızası kuvvetli kişilerce âdeta koruma altına alınmış (!) şiirler günümüze gelinceye kadar kim bilir kaç kişinin zevkine ve hafıza gücüne kapılıp şekilden şekle girivermiştir.

Bu tür olayların kurbanı olan şiirler arasında farklı sebeplerle başkalarının adını taşıyarak yayımlanan şiirler de vardır. Kapalı bir çevrenin içinde bir yıldız gibi parlayan bir âşık eğer içine kapanık, dış dünya ile yeteri kadar ilgilenemiyorsa onun şiirleri elbette kendilerine yeni sahipler bulacaktır. Hatta öyle ki bazı âşıklar şiirleri gezici olan, ilden ile, köyden göye gezip duran âşıklara bile verebilir. Yeter ki kendi şiirini başka bir âşık okuyup geniş çevrelere yayabilsin.

Ancak bu şiir sahibinin bilgisiyle olan gelişmenin sonucunu iyi gözlemek gerekir. Verilen şiir hangi amaçla verilmiştir ve alan kişi bunu hangi şartlarda kullanmıştır?

Aşağıdaki destan, önceleri *Karabulut* adına bağlı olarak dar bir çevrede bilinirken daha sonraki yıllarda *Kocaman*'ın adına bağlı olarak bazı önemli değişiklik ve çıkarmalarla daha geniş çevrelerde bilirin, çalınır ve söylenir olmuştur.

Merhum Halil Karabulut 1926 yılında, o dönemde Adana'ya bağlı olan Kadirli ilçesinin (günümüzde Osmaniye ilimize bağlıdır) Mehmetli köyünde doğmuş, 16 Ağustos 2010 tarihinde Adana'da vefat etmiş, köyünde toprağa verilmiştir.

Kurtuluş Harbi Destanı adlı şiiri ilk defa, *Ahmet Gebenli* tarafından hazırlanan *Çanak* adlı antolojide (Kadirli 1972, 70-71) yer almıştır. Şiir daha sonra *Çağrı* (Konya) dergisinde (183, Nisan 1973, 16), Saim Sakaoğlu ile Turgut Günay'ın hazırladıkları *Halk Şiirinde Atatürk* (Erzurum 1974, 41-42) adlı antolojide de yer almıştır.

Merhum Abdülvahap Kocaman, 1934 yılında, o dönemde Adana'ya bağlı olan Kadirli ilçesinin (günümüzde Osmaniye ilimize bağlıdır) Koçlu (Avlak) köyünde doğmuş, 14 Ağustos 2004 tarihinde köyünde vefat etmiş, orada toprağa verilmiştir.

Destanı, Abdülvahap Kocaman adına bağlı olarak görebildiğimiz ilk kaynak, Tahir Kutsi Makal'ın hazırladığı *Âşıklar Şöleni* (İstanbul, 1977, 77-78) adlı antolojidir. Şiir burada *Vura Vura Kurtardık* adıyla verilmiştir. Ancak internet sayfalarında bu şiir, *Nasıl Kurtardık* ve *Vatan Destanı* adlarıyla da verilmektedir.

HALİL KARABULUT / KURTULUŞ HARBİ DESTANI (13 dörtlük)
ABDÜLVAHAP KOCAMAN / VURA VURA KURTARDIK (9 dörtlük)

Karabulut'un şiiri satır başından, Kocaman'ın şiiri ise içeriden başlatılmıştır. Karabulut'un dörtlükleri sıra ile verilirken Kocaman'ınkiler ilgili dörtlüklerin altında yer almıştır. İki şiir arasındaki benzerlik bazen yüzde yüze yaklaşırken bu oran bazı dörtlüklerde bir mısraa kadar inebilmektedir.

Aşağıda önce Karabulut'un, sonra da Kocaman'ın destanları verilecek, daha sonra da Karabulut'un destanı esas alınarak iki destan arasındaki benzerlikler dörtlük dörtlük gösterilecektir. Ancak Karabulut'taki bazı dörtlüklerin Kocaman'da olmamasının yanında Kocaman'daki bazı dörtlükler de Karabulut'ta yoktur.

HALİL KARABULUT / KURTULUŞ HARBİ DESTANI

1. İstiklal Harbi'nde biz bu vatanı
Kara günler göre göre kurtardık.
Etten kale olduk her cihetinde
Göğsümüzü gere gere kurtardık.

2. Padişah yürüyüp düşmanla bile,
Kolumuzu bağlamıştı Sevr ile,
Hürriyet âşığı bizler azmile
O bağları kıra kıra kurtardık.

3. Korumakçün sarayını, postunu,
Tasdik etti kasıtçının kastını,
Dinlemedik biz o düşman dostunu,
Başımızı ıra ıra kurtardık.

4. Muhtelif devletler etti ittifak,
Anadolu taksim olurken nahak,
Bu dâvada yardımcımız oldu Hak,
Zaferlere ere ere kurtardık.

5. Zaruret içinde düşmüştük sefil,
Düşman toplanmağa vermedi mehil
Bir yandan ordumuz, bir yandan sivil,
Başı başa vere vere kurtardık.

6. Genç, ihtiyar bütün koştu hizmete,
Kimi asker oldu, kimisi çete,
Yedi düvel ile yedi cephede
Kanlı cenge gire gire kurtardık.

7. Türk kadını kucağında bebekle,
Erzak çekti unutulmaz emekle,
Kara barut ile, dolma tüfekle
Topa karşı dura dura kurtardık.

8. Cihan ile açılmıştı aramız,
Bize bizden başka yoktu çaremiz,
Doktorsuz, ilaçsız kendi yaramız
Gömlek yırtıp sara sara kurtardık.

9. Millet fakir; para yoktu, pul yoktu,
Vatan harap, vesait yok, yol yoktu,
Herkes düşman, bir tutacak dal yoktu,
Kara bahtı yara yara kurtardık.

10. Urfa, Antep, Maraş, Adanalarda,
İzmir, Eskişehir, Karahisar'da,
Otuz Ağustos'ta Dumlupınar'da
Başlarına vura vura kurtardık.

11. Gürleyince Atatürk'ün zavuru, (azar)
Değişti düşmanın hali, tavırı,
Ankara'yı hedef alan gâvuru,
Akdeniz'e süre süre kurtardık.
12. Aydınlandı gökler o kara sisten,
Temizlendi yerler mikroptan, pisten,
Tutup yakasını Trikopis'ten
Hesap kitap sora sora kurtardık.

13. Türk milleti bugüne dek cihanda,
Görmemiştir ne esaret, ne manda,
Der Halil'im, hainlerin vatanda,
Defterini düre düre kurtardık.
(*Çağrı 1972, Çanak 1973, Halk Şiirinde Atatürk,* 41-42), *Senin Aşkınla,* 44-46)

ABDÜLVAHAP KOCAMAN KOCAMAN /
VURA VURA KURTARDIK
1. İstiklâl Harbi'nde biz bu vatanı
Başı başa vere vere kurtardık.
İnanmazsan git konuştur atanı,
Kara günler göre göre kurtardık.

2. Unuttun mu emeğini atanın?
Deden yok mu, senin şehit yatanın?
Bütün çevresini nurlu vatanın,
Cesetten ağ öre öre kurtardık.

3. Türk kadını koştu kazma kürekle,
Mermi çekti kucağında bebekle,
Kara barut ile, dolma tüfekle,
Topa karşı dura dura kurtardık.

4. Devletlerle açılmıştı aramız,
Dövüşmekten başka yoktu çaremiz,
İlaçsız, doktorsuz kendi yaramız,
Gömlek yırtıp sara sara kurtardık.

5. Pes demedik devletlerin birine,
Nöbet tuttuk subayından erine,
Top, tüfek, mermi ve süngü yerine,
Değnek ile vura vura kurtardık.

6. Sırrımızı yad ellere açmadık,
Candan geçtik, yurdumuzdan geçmedik,
Kurşundan, süngüden dönüp kaçmadık,
Göğsümüzü gere gere kurtardık.

7. Yedi iklim dört köşede, her yanda,
Kim duymamış Türk'ü ulu cihanda,
Kars'ta, Erzurum'da, Bitlis'te, Van'da,
Yüz bin şehit vere vere kurtardık.
8. Mehmetçik çarığı çekti sılada,
Kaldı düşmanların başı belâda,
Sakarya, İnönü, Dumlupınar'da
Üçer, beşer kıra kıra kurtardık.

9. Kocaman, Türklerin aslı nereli?
Fatih, Yavuz, Alparslanlar sıralı,
Hedefiniz Akdeniz'dir ileri!...
Domuzları süre süre kurtardık.
(*Âşıklar Şöleni, İstanbul,* 1977, 77-78)

KARABULUT'UN ESAS ALINDIĞI ORTAK ŞİİR
1. İstiklal Harbi'nde biz bu vatanı
Kara günler göre göre kurtardık.
Etten kale olduk her cihetinde
Göğsümüzü gere gere kurtardık.

1. İstiklâl Harbi'nde biz bu vatanı
Başı başa vere vere kurtardık.
İnanmazsan git konuştur atanı,
Kara günler göre göre kurtardık.

2. Padişah yürüyüp düşmanla bile,
Kolumuzu bağlamıştı Sevr ile,
Hürriyet âşığı bizler azmile
O bağları kıra kıra kurtardık.

8. Mehmetçik çarığı çekti sılada
Kaldı düşmanların başı belâda
Sakarya, İnönü, Dumlupınar'da
Üçer, beşer kıra kıra kurtardık.

3. Korumakçün sarayını, postunu,
Tasdik etti kasıtçının kastını,
Dinlemedik biz o düşman dostunu,
Başımızı ıra ıra kurtardık.

4. Muhtelif devletler etti ittifak,
Anadolu taksim olurken nahak,
Bu dâvada yardımcımız oldu Hak,
Zaferlere ere ere kurtardık.

5. Zaruret içinde düşmüştük sefil,
Düşman toplanmağa vermedi mehil
Bir yandan ordumuz, bir yandan sivil,
Başı başa vere vere kurtardık.

6. Genç, ihtiyar bütün koştu hizmete,
Kimi asker oldu, kimisi çete,
Yedi düvel ile yedi cephede
Kanlı cenge gire gire kurtardık.

7. Türk kadını kucağında bebekle,
Erzak çekti unutulmaz emekle,
Kara barut ile, dolma tüfekle
Topa karşı dura dura kurtardık.

3. Türk kadını koştu kazma kürekle,
Mermi çekti kucağında bebekle,
Kara barut ile, dolma tüfekle,
Topa karşı dura dura kurtardık.

8. Cihan ile açılmıştı aramız,
Bize bizden başka yoktu çaremiz,
Doktorsuz, ilaçsız kendi yaramız
Gömlek yırtıp sara sara kurtardık.

4. Devletlerle açılmıştı aramız,
Dövüşmekten başka yoktu çaremiz,
İlaçsız, doktorsuz kendi yaramız,
Gömlek yırtıp sara sara kurtardık.

9. Millet fakir; para yoktu, pul yoktu,
Vatan harap, vesait yok, yol yoktu,
Herkes düşman, bir tutacak dal yoktu,
Kara bahtı yara yara kurtardık.

10. Urfa, Antep, Maraş, Adanalarda,
İzmir, Eskişehir, Karahisar'da,
Otuz Ağustos'ta Dumlupınar'da
Başlarına vura vura kurtardık.

5. Pes demedik devletlerin birine,
Nöbet tuttuk subayından erine,
Top, tüfek, mermi ve süngü yerine
Değnek ile vura vura kurtardık

11. Gürleyince Atatürk'ün zavuru,
Değişti düşmanın hali, tavırı,
Ankara'yı hedef alan gâvuru,
Akdeniz'e süre süre kurtardık.

9. ***Kocaman***, Türklerin aslı nereli?
Fatih, Yavuz, Alparslanlar sıralı,
Hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!...
Domuzları süre süre kurtardık.

12. Aydınlandı gökler o kara sisten,
Temizlendi yerler mikroptan, pisten,
Tutup yakasını Trikopis'ten
Hesap kitap sora sora kurtardık.

13. Türk milleti bugüne dek cihanda,
Görmemiştir ne esaret, ne manda,
Der Halil'im, hainlerin vatanda,
Defterini düre düre kurtardık.

Destanların dörtlükleri arasında şöyle bir çaprazlama yapabiliriz: 1-1, 2-8, 7-3, 8-4, 10-5, 11-9,

SONUÇ:

Kocaman, Karabulut'un bu şiirini çok sevmiştir, konu olarak da kendisine çok yakın hissetmiştir. Belki de bu konuda Karabulut'la da görüşerek şöyle bir istekte bulunmuş olabilir:

"Halil Ağabey, ben bu şiirini çok sevdim, onunla ilgili bir şiir de ben yazmak isterim. Ne dersin?"

Galiba sesiz çağlayanımız Karabulut da, 'Hayır' diyememiştir. Her iki âşığı da yakından tanıyan birisi olarak böyle bir konuşmanın gerçekleştirildiğini tahmin ediyorum.

XƏBƏR AL

Habil YAŞAR

Sorursan ömrümdən nələrim gedib
Nələrim olub ki, nələrim gedə.
Mənim bu taleyim qara yazılmış
Çətin ki, zülmətim işığa dönə.

Mən kədər şairi, qəm şairiyəm
Dərdləri özümə həmdərd bilmişəm.
Nə zaman sevinib, gülümsəsəmdə
Mən dərd yaşamışam, dərd düşünmüşəm.

Soruşma dərdimi, soruşma dostum
Sən bu dərdlərimi bilən deyilsən.
Mənim dərdlərimdə səadətimdir
Sən bu səadətdən gülən deyilsən.

Heç kəsə, heç zaman arzulamaram
Heç kəsin sevinci dərddən olmasın.
Bu dərdin sevinci ağırdır ancaq
Olan mənə olsun, sizdən olmasın.

Mən sizə danışdım mən kiməm, nəyəm
Mənim kimliyimi məndən xəbər al.
Mən bu yer üzündə bir divanəyəm
Nələr çəkdiyimi qəmdən xəbər al.

TÖRE BOZULDU

Cahit CAN

İyi itibarsız, bozuldu töre,
Kötüyü her zaman kollar dururuz.
Büyüğe, “Sus!..” dedik, pustu köşede,
Mecliste küçüğü diller dururuz.

Fakir kapısını açan olmuyor,
Nedense günahtan kaçan olmuyor,
Helâlin yanından geçen olmuyor,
Hep haram olanı eller dururuz.

Menfaatsiz bir iş bizleri sarmaz,
Vatan için kimse canını vermez,
Lafta başkasını gözümüz görmez,
Dört bir yana pala sallar dururuz.

Özde savaş, sözde kalıyor barış
Bekleme, gel sen de oyuna karış
Rüşvette, hilede başladı yarış
Hep birbirimizi sollar dururuz.

Büyüğe değil, paraya saygımız,
Kavgamız tükenmez, dosta dargınız.
Eften püften dertler ortak kaygımız,
Millî mevzuları küller dururuz.

dOKUNAN ŞİİRLER-5-

Tayyib ATMACA

Bir geleneğin gelenek olabilmesi için en az üç kuşağın kültürel birikimlerini gelecek kuşaklara aktarmalarıyla mümkün olur. Bu geleneğin izini sürenler sürekli kendini yenileyerek geçmişteki birikimlerinin üzerine yenilerini koyarak gelecek kuşaklara bu birikimi miras olarak bırakırlar.

Korkut Ata'dan günümüze âşıkların, türkü yakanların, türkü çığıranların ellerinde olmazsa olmazı -kopuzun atası- saz olmadan âşığın eli kolu bağlanır, dilinde dökülenler telin-tezenenin arasında süzülerek ruhumuzu gönendiremezler.

Günümüzde "modası geçmiş şiir" olarak kabul ettirilmeye çalışılan hece şiiri biz istesekte istemesekte bir türkünün, sözü, özlü anlatmanın arasından geleneğin o "horozlu ayna"sının şavkını gönlümüze yansıtır. Yaşadığımız zaman diliminde her ne kadar da hece şiiri yazanlar serbest şiire, serbest şiir yazanlar hece şiirine bön bön bakıp dursalar da geçmişte yakılmış ve dumanı bir türlü eksilmeyen bir türküde mutlaka birleşirler. İşte bu birliktelikte geçmiş ve gelecek arasına kurulan gelenek köprüsüdür. Bir köprünün ayakları ne kadar sağlamsa o kadar ömürlü bir köprü olur.

Bizden önceki kuşakların sazın tınısı eşliğinde iki âşığın karşılıklı atışması/deyişmesi her ne kadar da günümüzde bu geleneğin son ustaları tarafından icra edilmeye çalışılsa da hece şiiri yazanlar da âşıklık geleneğinden aldıkları ilhamla uzaktan uzağa da olsa birbirleriyle atışarak/deyişerek bu geleneği sürdürme gayreti içinde olmuşlardır. Yazımıza konu olan *Mehmet Gözükara* ve *İsmail Kutlu Özalp*'ın *Sazsız Atışma*'[1]sı da bu alanda bizden sonraki kuşaklar için geleneğin önemli köprüleri arasında yer alacaktır.

Söz konusu kitabın 52. sayfasına kadar olan bölümü tabiri caizse bir akord olarak geçer. Belki bilmeyenler için (kitap ile ilgili düşünceler ve gelenek üzerine konuşmalar) önemli olabilir ama bizim için kitabın önemi 53. sayfadan başlıyor. Mehmet Gözükara rakibini meydana şöyle buyur eder:

Atışma dediğin alevdir közdür
Muhabbet kurulu bir yaya benzer
Sözü mecrasının içinde yüzdür
Bu meydan dalgalı deryaya benzer (s.53)

Gözükara atışmanın iki yanı keskin bir kılıç gibi keskin olduğunu, sözü yerinde ve uslubu dairesinde söyleyerek rakibini de nasıl atışacaklarına dair üstü kapalı ama içi açık sözlerle meydana davet eder. İsmail Kutlu Özalp ise aynı uslupla rakibine şöyle cevap verir:

Sözler ki ateşten közden örülür
Bir güneşe benzer bir aya benzer
Muhabbet dediğin özden örülür
Çağlar, çağlaması deryaya benzer (s.53)

Her iki şair/aşık Elbistanlı'dır. Gözükara, Elbistan'da Özalp ise İstanbul'da teknolojinin imkanlarından faydalanarak atışmayı sürdürürler.

Gözükara :
Ne kitabı vardır ne de mektebi
İnsan fıtratında taşır edebi
Gözükara yerde koymaz talebi
Seyircisiz meydan tenhaya benzer

Kutlu Ozan:
Kutlu söz açınca laleden gülden
Görünür yâr yüzü perdeden tülden
Muhabbet var ise can u gönülden
Her bir yer cennet-i a'laya benzer. (s.55)

Gözükara her ne kadar da teknolojinin imkanlarını kullanıp karşılıklı yazışarak atıştıklarını unutarak rakibini meydana davet eder ama rakibi de dil ve gönül kıvraklığı ile önemli olanın gönül meydanı olduğunu, bu meydanda söz güreşinin seyircilerinin gönül ehli insanlar olduğunu uslubu dairesinde söylemeye çalışır.

1 Gözükara, Mehmet, Kutlu, İsmail Özalp, -İki Yürek Bir Ses Oldu-Sazsız Atışma, Sage Yayıncılık, Ankara 2017.

Hani kayıklı motorsikletler vardır, direksiyonu ne kadar iyi kavrasanız da direksiyon kayıktan tarafa dönmemek için zayıf anınınızı bekler. Hani başta gelenekten bahsetmiştik. Alın sizi yıllar önceye götüren ve rahmetli Abdurrahim Karakoç'un;

"Aziz dostum, av zamanı geldi mi..
Kekliklerin ötmesinden ne haber?
Mız Durdu'nun oğlu asker oldu mu..
Mezo'ların Fatma'sından ne haber?"

Hasan'a Mektuplar'ından ilhamla neredeyse aynı duygularla şair/âşıklar birbirlerinden "havadis" alırlar.

Kutlu Ozan:
Aziz dostum el girmeden araya
Ter zamanda bana ordan haber ver
Lokman gibi çare olsun yaraya
Hem kolaydan hem de zordan haber ver.

Gözükara:
Çare güdük çıktı dert salkım saçak
Nerden başlayayım nerden vereyim
Bir dost bulamadım derdim açacak
Yüreğimi yakan kordan vereyim. (s.75)

Şair/âşıklar *"zurnada peşrev olam ne çıkarsa bahtına"* şeklinde atışmazlar. Her ikisi de âşıklık geleneğini bilir ve bu geleneğin zor icra edilen Dudakdeğmez -atışmada b,p,m,v harfleri geçmeyen kelimeleri kullanarak- (lebdeğmez) dalında atışmayı sürdürürler:

Gözükara:
Yanan gönüllerin erir kandili
Ondan aydınlıktır yüzü aşığın
Aşikâr halini zikreder dili
Seyreder Leyla'yı gözü aşığın.

Kutlu Ozan:
Yanan yürek, yakan aşkın ateşi
İçinde yer tutar közü aşığın
Ya Şirin ya Zühre sayılır eşi
Erir erdiğine özü aşığın. (s.91)

Gözükara:
Kokularken çiçekleri gülleri
Kan içinde kalır kanar elleri
Tezeneyle sarhoş olur telleri
İnler ***Gözükara*** *sazı aşığın*

Kutlu Ozan:
Gâhi Leyla diye çölde gezinir
Gâhi seyyah olur elde gezinir
Derdi anlayana telde gezinir
Kutlu*'ca tanınır gizi aşığın.* (s.93)

Gözükara ve Kutlu daha önce Elbistan'da kenkendilerinden önceki kuşakta, Ahmet Çıtak, Kamil, Bozkurt, Hayati Vasfi Taşyürek ve Abdurrahim Karakoç'un başlatmış oldukları atışma geleneği,- Mehmet Gözükara tarafından *"-Söz Kuşandı Şairler- Kılıçtan Keskin"* kitabı ile sürdürdüklerinden her ikisi de talimli şair/âşıktır. *"Yalanlama"* başlıklı atışmayla aslında doğruyu tersinden söylerler:

Kutlu Ozan:
Gölgelerden bir gökdelen kurarak
Son katını tutup sattım herkese
Düş atımla düş dışında durarak
Yalandan gerçeği attım herkese.

Gözükara:
Altı pişmiş ekmek, yetmiş kavunu
Yiyen fare çalım satarak gitti
On çuval bulguru yüz silme unu
Çalınca silahı atarak gitti (s.118)

Aklınıza birden bire şu türkü geldi değil mi?
"Manda yuva yapmış söğüt dalına
Yavrusunu sinek kaptı gördün mü?"
Gözükara burada aynı zamanda bir de *"Altı pişmiş ekmek, yetmiş kavunu"* yiyebilir misin? şeklinde çaktırmadan bir de bilmece üretmiş.

Her iki şair (sazsız âşık) geleneğin geleceğe kalması için bütün hünerlerini sergileyerek aşık tarzı şiirin geleceğe aktarılması adına önemli bir çalışma ortaya koymuşlar. Yılar önce Mehmet Aycı'nın hece şiirinin imkanlarından ustaca faydalandığı ve Kırağı Şiir dergisinde yayınladığımız *Dil Tutulması* şiiri de bu geleneğin yaşatıldığının bir kanıtı olsa gerek.

ya-ya-yarim se-se-senin yüzünden
a-a-abdal o-o-olsam yeridir
ça-ça-çağla ye-ye-yeşil gözünden
şi-şi-şifa bu-bu-bulsam yeridir[2]

Sözü sazsız atışan Kutlu ve Özalp'ın Kekeme atışmaları ile sonlandırmadan geleneğin yaşatılması açısından önemli bir iş yaptıklarını salık verelim.

Kutlu Ozan:
Ö-ö-ömür bi-bi- bir kuş misali
Ge- ge- gelip gi-gi- gider unutma.
Ve-ve- vefa yok ya-ya- yâr, visali
Ça-ça- çalıp gi-gi- gider unutma.

Gözükara:
Ca-ca- canın bir ku-ku- kuş misali
Ka-ka- kalkar gi-gi- gider unutma
Gö-gö- görülen dü-dü- düş misali
Çı-çı- çıkar gi-gi- gider unutma. (s.154)

2 Aycı Mehmet, Dil Tutulması, Kırağı, 14. Sayı. s.11, 1995.

KERKÜK MESNEVİSİ

M. Nihat MALKOÇ

I.
Hüzünler katmerleşir yâdıma sen düşende
Hasretin küllerini hatıralar eşende...
O mukaddes öfkenle gerilmiş yay gibisin
Hasretin göklerinde bir dolunay gibisin
Gözyaşına karışır yüreğimde sızılar
Alınyazına benzer, alnımdaki yazılar
Hoyratların dilinde her dem tutarsın yası
Ey acılar diyarı, Irak'ın Kosova'sı!...
Gözlerin ferisin sen, vicdanlarda miyarsın
Türk'ün kızıl elması, sen ne güzel diyarsın

Türk'ün namususun sen, bin yıllık vatanımız
Göğüs kafesimizde "Hakk" diye atanımız
Osmanlı zamanında ne günler görmüştün sen
Ulu çınar altında sefalar sürmüştün sen
Ey ümmetin yetimi, özlersin o günleri!...
Düşlerin aynasından gözlersin o günleri
Osmanlıya aittir toprağının tapusu
Yüreğine açılır muhabbetin kapısı
Hasretin siyahına gözümüzü boyarsın
Emsalini bulmak zor, sen ne güzel diyarsın

II.
Bağrına basarsın sen Türkmen'in balasını
Nasıl özlemez insan yurdunu, sılasını
Sen yanımızda olsan tuza ekmek banarız
Uzağına düşmüşüz, hasret içre yanarız
Ayırt etmek zor seni, sislere karışmışsın
Dünkü düşmanlarınla ne çabuk barışmışsın
Şimdi yorgun düşmüşsün, Bizans oyunlarından
Eksik olmaz yılanlar, sıcak koyunlarından
Gönül göklerimizden yıldız gibi kayarsın
Mecnûnlara Leylâ'sın, sen ne güzel diyarsın

Düşmana kan kusturur gök yeleli atların
Dünyayı çepeçevre kuşatır kanatların
İt izine karışmış ihtişamlı izlerin
Bugün dünden daha çok aşikârdır gizlerin
Kor düşmüş yüreğine, cayır cayır yanarsın
Yüz yıllık yarasın sen, bugün hâlâ kanarsın
Bitmedi asırlardır İngiliz'in oyunu
Kurt diye gösteriyor palazlanmış koyunu
Düşmanın boğazına hançerini dayarsın
Zemheride güneşsin, sen ne güzel diyarsın

III.
Gözü nemli civanlar, hoyratlarımız yasta
Haçlı ruhu ölümü sunuyor altın tasta
Öldürmek peşindeler şifa bulmaz hastayı
Bölüşmek istiyorlar sofrandaki pastayı
Kuşatmıştır her yeri kan ve barut kokusu
Uyumak ihanettir, bitsin bu kış uykusu
Bülbülün harimine dadanmıştır baykuşlar
Çökmüş damlarımıza kurşundan ağır kışlar
Som altın misalisin, sen yirmi dört ayarsın
Zifiri gecede ay, sen ne güzel diyarsın

Şahadete erişti kılıç tutan erlerin
Düşman çizmeleriyle işgal oldu yerlerin
Bu kokuşmuş zamanda kurt koyuna maskara
Cellat doktor olursa iyileşmez bu yara
Millet kaç kere gördü bu çirkin oyunları
Yüzsüz palikaryanın devrilsin boyunları
Öfkeler yalın kılıç, hava kurşundan ağır
Vicdanlar tuz buz olmuş; göz görmez, kulak sağır
Mâzinin sofrasında tıka basa doyarsın
Seni anlatmak müşkül, sen ne güzel diyarsın

IV.
Hilâl'in tepesine zalim kondurmuş Haç'ı
İşgalciyi ülkende eylemişler baş tacı
Söyleyin kimler sildi kırmızı çizgileri
Hoyratlar taşıyamaz o yanık ezgileri
Gökler seni bekliyor, ey kanadı kırık kuş!...
Kararlı yürüyünce düze dönüşür yokuş
Böyle bulanık akmaz, sular bir gün durulur
Emperyalist zalime elbet hesap sorulur
Sen ki attığın taşı gediğine koyarsın
Biriciksin dünyada, sen ne güzel diyarsın

Hele bir yakına gel, oy benim can kardaşım!...
Sen yad elde kaldıkça dinmez gözümde yaşım
Bu topraklar ceddimin, ecnebiye hak değil
Kökün Oğuz Boyu'dur, bizlere Irak değil
Yürekleri yandırır hoyratlar ve ağıtlar
Kalemin hasretinden tutuşur ak kağıtlar
Boşa sevinir düşman, Türkmen'de er tükenmez
Mübarek alınlardan akar da ter tükenmez
Belki bizi de kadim bir kardaşın sayarsın
Şehrengizler güzeli, sen ne güzel diyarsın